

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розвиток технологій навчального процесу передбачає організацію ефективного навчального процесу згідно з поставленими освітніми цілями. Розвиток професійно-педагогічних навичок викладачів соціально-гуманітарних і природничих дисциплін потребує організації їхньої навчально-пізнавальної діяльності на основі технологічного підходу. Запропоновано дослідити динаміку розвитку педагогічних здібностей викладачів соціально-гуманітарних і природничих дисциплін. Реалізація цього соціального замовлення потребує трансформації професійно-педагогічної діяльності викладачів вищих навчальних закладів і розвитку їхніх особистісних якостей.

Ключові слова: соціально-гуманітарні і природничі дисципліни, освіта, педагогічні технології, інтерактивні методи, педагогічна система.

Abstract

The development of technologies of the educational process involves the organization of an effective educational process in accordance with the educational goals. The development of professional and pedagogical skills of teachers of social, humanitarian and natural sciences requires the organization of their educational and cognitive activities based on a technological approach. It is proposed to investigate the dynamics of the development of pedagogical abilities of teachers of social, humanitarian and natural sciences. The implementation of this social order requires the transformation of the professional and pedagogical activity of teachers of higher educational institutions and the development of their personal qualities.

Key words: socio-humanitarian and natural sciences, education, pedagogical technologies, interactive methods, pedagogical system.

Вступ

Швидкі зміни в суспільстві та економіці сьогодні вимагають від людини здатності швидко адаптуватися до нових умов, знаходити оптимальні рішення складних питань, демонструючи гнучкість та творчість, не загубившись у ситуації невизначеності, вміння налагоджувати ефективні комунікації з різними людьми і при цьому залишатися морально стійким. Сучасний урок з соціально-гуманітарних чи природничих дисциплін у вищих навчальних закладах суттєво відрізняється від наших традиційних уявлень. Наразі це вже не той урок, де викладач стоїть перед аудиторією та читає лекцію, а студенти пасивно сидять і роблять записи. Сучасний урок – це інтерактивний світ, де викладач, подібно диригенту, організовує групу в цілому та кожного студента окремо.

На сучасному етапі розвитку суспільства перед вищою школою стоїть завдання всебічного розвитку особистості студента, щоб сформувати у нього потрібний набір знань, вмінь та якостей, що дозволять йому впевнено почуватися в самостійному житті та бути конкурентним на ринку праці. Отже, викладачам потрібно володіти педагогічними технологіями, за допомогою яких вони можуть втілювати нові вимоги. Варто зазначити, що технологія – це сукупність прийомів, що застосовуються в будь-якій справі, майстерності, мистецтві тощо. Педагогічна технологія – це продумана в усіх деталях модель спільної навчально-педагогічної діяльності з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для студентів і викладача.

Результати дослідження

У навчальному процесі все більш актуальним стає використання прийомів та методів, що формують вміння самостійно здобувати нові знання, збирати необхідну інформацію, формулювати гіпотези, робити висновки та умовляння. Загальна дидактика та окремі методики в рамках навчального предмета закликають розв'язувати проблеми, пов'язані з розвитком у студентів вмінь і навичок самостійності та

саморозвитку [1-2]. І це передбачає пошук нових форм і методів навчання, оновлення змісту освіти. Серед великої кількості інновацій, що застосовуються в системі освіти, особлива увага приділяється таким технологіям, де викладач виступає не джерелом навчальної інформації, а є організатором та координатором творчого навчального процесу, спрямовує діяльність студентів у потрібне русло, при цьому враховуючи індивідуальні здібності кожного студента [3-12].

Основне завдання викладача з соціально-гуманітарних та природничих дисциплін у вищих навчальних закладах полягає в тому, щоб включити самого студента в навчальну діяльність, організувати процес самостійного засвоєння ними нових знань, застосування отриманих знань у розв'язанні пізнавальних, навчально-практичних і життєвих проблем. При створенні педагогічних технологій доцільно використовувати багатий досвід традиційних методів навчання та передових педагогічних процесів. Коли викладач розпочинає розробку освітнього механізму з використанням педагогічних технологій, він повинен спочатку правильно визначити критерії, вміти розрахувати основні умови роботи за цією моделлю.

Надалі основні компоненти класифікуються, розробляється послідовність результатів, отриманих при досягненні поставленої мети, і відповідно готуються діагностичні тести, викладач визначає одиниці навчання, які необхідно вивчити по частинах, повинен проаналізувати їх і переробити для отримання успішних результатів. Після того, як навчальні критерії будуть визначені, вони повинні бути протестовані індивідуально, щоб визначити, які результати мають бути досягнуті при їх реалізації, і повинні бути проведені діагностичні тести для перевірки корисності застосування цих інноваційних механізмів.

Як відомо, гра – це потужний стимул для вивчення французької мови та ефективний прийом у арсеналі викладача іноземної мови. Гра створює можливості для найбільш ефективного засвоєння матеріалу з іноземної мови, а разом з цим виникає відчуття задоволення, підвищується самооцінка та мотивація. З точки зору словесного матеріалу, гра – це не що інше, як вправа з іноземної мови. Гра допомагає подолати бар'єр, який є, насамперед, психологічною проблемою, а не просто недоліком чи незнанням матеріалу. Відомо, що гра на заняттях сприяє виконанню важливих методичних завдань: створення психологічної готовності студентів до спілкування; забезпечення природної необхідності багаторазового повторення ними пройденого матеріалу; тренування студентів у виборі потрібного варіанту за заданими питаннями.

Наразі немає такого викладача, який би не мріяв про те, щоб його спілкування зі здобувачами освіти було цікавим, захоплюючим та емоційним, а головне стало б тим цінним набуттям, яке б студенти змогли трансформувати у власне сприйняття та спостереження світу. Використання сучасних технологій на заняттях з соціально-гуманітарних та природничих дисциплін у вищих навчальних закладах допомагає навчити студентів відчувати ці необхідні дисципліни та мислити над ними, захоплюватися всією «громадою» важкого та потрібного наукового матеріалу, вміти висловлювати себе за його допомогою. А також формує особистість студента, допомагає виховати освічених, морально здорових людей, які здатні до співпраці, відрізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю.

Також важно зауважити, що потрібно особливу увагу звернути на те, що при використанні сучасних освітніх технологій, безумовно, має бути відчуття міри. Не перевантажити, не завантажувати, не завдати шкоди – цей принцип не дискусійний. Цільове формування ключових компетенцій у студентів можливе лише за системного підходу до проблеми.

Навчальний план, а також рівномірне повторення навчального процесу створюють у учнів відчуття байдужості, безвідповідальності у навчанні. Найбільш ефективним способом запобігти такій ситуації є послідовне та цільове впровадження передових педагогічних технологій у діяльність освітніх установ. Педагогічні технології не у всіх освітніх установах впроваджуються в повному обсязі, очікувані результати не досягаються. Організація педагогічної діяльності на основі технологічного підходу має індивідуально-творчий характер. Тому використання передових педагогічних технологій у освітньому процесі залежить від індивідуальних можливостей, професійних навичок та методики кожного педагога, рівня творчих здібностей. Слід мати на увазі, що мають бути створені необхідні умови для ефективного застосування передових педагогічних технологій у освітньому процесі.

З наведених вище аргументів, думок та коментарів можна зробити наступні висновки: хоча педагогічна технологія тлумачиться вченими по-різному, її суть відображається в послідовній та етапній реалізації заздалегідь розробленого освітнього процесу на практиці.

Висновки

Описується освітній процес з використанням педагогічної технології з соціально-гуманітарних та природничих дисциплін у вищих навчальних закладах, зокрема, метод гри, а також форми та засоби застосування сучасних педагогічних технологій для підвищення якості уроків. З наведених вище міркувань зрозуміло, що систематизація уроків з соціально-гуманітарних та природничих дисциплін у вищих навчальних закладах за допомогою педагогічних технологій має важливе значення для підвищення ефективності уроку. Також розробка педагогічної технології та її застосування в учбовому процесі дозволить більш ефективно організувати урок. Сучасний педагог не може працювати ефективно без застосування у своїй роботі сучасних педагогічних технологій, використання яких є однією з основних умов підвищення якості освіти, зниження навантаження на студентів, більш ефективного використання навчального часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вердіна, С. В., Панченко, А. Г. (2008). Секрети педагогічної майстерності. Уроки для вчителя. Х.: Вид. група «Основа».
2. М'ястковська, М., & Кобилянська, І. (2022). Педагогічна компетентність як необхідна складова професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *Педагогіка безпеки*, 7(1-2), 30–35. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2022-7-1-030-035>.
3. Гушулей, І. В. (2010). Застосування інформаційних технологій у підготовці кваліфікованих робітників в умовах професійно-технічних училищ. *Педагогіка і психологія професійної освіти*: науково-методичний журнал. № 5. С. 79–84.
4. Дембіцька, С., & Кобилянський, О. (2023). Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з професійної освіти засобами цифрових технологій. *Педагогіка безпеки*, 8(1-2), 01–07. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2023-8-1-001-007>.
5. Комар, О. А. Інтерактивні технології у ВНЗ. URL: https://dpspace.edu.ua/bitstream/6789/375/1/interaktivni_tehn_VNZ.pdf.
6. Кузьменко, О., Кобилянський, О., & Дембіцька, С. (2022). Інноваційні засоби формування професійної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *Педагогіка безпеки*, 7(1-2), 01–07. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2022-7-1-001-007>.
7. Мухіна, Л. М. (2016). Структура конфліктологічної компетентності майбутнього вчителя. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*: збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки». За наук. ред. Н. О. Євдокимової. травень. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, № 1 (16), С. 142-146.
8. М'ястковська, М., Кобилянська, І., & Кисюк, Д. (2021). Формування готовності майбутніх фахівців з професійної освіти до застосування сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності. *Педагогіка безпеки*, 6(1-2), 21–26. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2021-6-1-021-026>.
9. Ставнича, Н., & Кобилянська, І. (2023). Проектування освітніх ігор як шлях до самовиховання та самовдосконалення здобувачів вищої освіти. *Педагогіка безпеки*, 8(1-2), 44–50. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2023-8-1-044-050>.
10. Dembitska, S., Kobylianska, I., Kobylianskyi, O., & Kuzimenko, O. (2023). Training of specialists in technical specialties to professional activity according to the requirements of the integrative approach. *Professional Pedagogics*, 1(26), 110-121. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.110-121>.
11. Dembitska, S., Kobylianska, I., Kobylianskyi, O., & Puhach, V. (2023). Psychological and didactic fundamentals of modern educational technologies of visualization. *Педевтологія*, 1, 36-43.
12. Kobylianskyi, O., Stavnycha, T., Dembitska, S., Kobylianska, I., & Miastkovska, M. (2024). Innovative Learning Technologies in the Process of Training Specialists of Engineering Specialties in the Conditions of Digitalization of Higher Education. In: Auer, M.E., Cukierman, U.R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 911. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53382-2_1.

Кобилянська Ірина Миколаївна – к. пед. н., доцент, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: irishakobilanska@gmail.com.

Гомолінський Віктор Олександрович – аспірант кафедри біомедичної інженерії та оптико-електронних систем, Вінницького національного технічного університету, Вінниця, e-mail: vog9645@vntu.edu.ua.

Iryna M. Kobylyanska – associate professor of the Department of Life Safety and Safety Pedagogy, candidate of pedagogy, associate professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: irishakobilanska@gmail.com.

Viktor O. Homolynskyi – graduate student of the Department of Biomedical Engineering and Opto-Electronic Systems, Vinnytsia National Technical University, e-mail: vog9645@vntu.edu.ua.